

Jak dlouho mapování veverek běží a jaké má výsledky?

V letech 2005–2007 proběhlo ve spolupráci se školami prostřednictvím webových stránek www.ornita.cz pilotní mapování veverky obecné, ve kterém bylo zaznamenáno téměř 1000 stanovišť tohoto chráněného živočicha na území našeho hlavního města.

Pilotní mapování prokázalo, že veverka obecná je vhodným druhem, snadno identifikovatelným i pro nejmenší „mapovatele“. I předškolní dítě snadno rozezná veverku obecnou a ve spolupráci s rodiči či pedagogy dokáží svá pozorování vkládat do

Veverka známá i neznámá

NOVÝ PROJEKT EVVO PRO ŽÁKY I PŘEDŠKOLÁKY

Zahledli jste veverku?

Pak jste zahledli zvířátko, které v současné době patří mezi naše chráněné živočichy!

Pojďte společně s námi a zapojte žáky a předškoláky do mapování výskytu veverky na území ČR!

Může nám pomoci najít odpovědi na otázky, kde všude veverky žijí, kde se zdržují trvale a kde jen občas, zda mají raději parky, vilové čtvrti nebo zahrady, jak daleko pronikají do centra, jaké je zastoupení barevných forem a kolik jich opravdu asi je. V tomto nám mohou děti i veřejnost velmi pomoci."

webové aplikace na internetových stránkách.

Tato dobrá zkušenost inspirovala realizační tým Ornity k uspořádání nového přednáškového cyklu, který nabízí šanci i dalším potenciálním mapovatelům.

Proč se mapují veverky?

Důvod, proč mapovat výskyt veverky obecné vysvětluje RNDr. M. Anděra z Národního muzea: „Veverka obecná (*sciurus vulgaris*) byla kdysi běžnou obyvatelkou našich lesů a městských parků. Ale ty doby jsou již dávno pryč. Je tomu řada desetiletí, co se veverka stala v našich krajinách vzácností a nakonec se ocitla i v Červené knize ohrožených druhů zvířat ve společnosti bobra, vydry, sysla či sokola. Je tedy nejvyšší čas pokusit se pro veverky něco dělat. Monitoring je velmi dobrý začátek.

Od září startuje na prežských a středočeských školách cyklus přednášek o veverce obecné, součástí programu je také promítání videí a ukázka ochočené veverky obecné, kterou dětem představí chovatel Viktor Čahoj. Děti, které se přednášky zúčastní se pak mohou zapojit do mapování. Zájemci o účast v projektu mohou vyhledat podrobnější informace na níže uvedených webových stránkách.

VEVERKA OBECNÁ, CHRÁNĚNÝ ŽIVOČICH

OBECNÁ CHARAKTERISTIKA

U veverky obecné (*Sciurus vulgaris*) není na první pohled rozdíl mezi samcem a samičkou. Dospělý samec i samice váží 210 až 410 gramů, tělo měří asi 240 mm a ocas 170 mm. Hustě osrstěný ocas je používán při skoku jako brzdicí padák a kormidlo. Podle ocasu dostal rod *Sciurus* svůj název, pocházející ze starořeckého skia znamenající stínit, krýt a oura, což znamená ocas. Před nástupem zimy vyrůstají veverce obecné na uších svazečky prodloužených chlupů, tzv. štětičky.

Zbarvení srsti je variabilní, od sytě rezavé až po téměř černou. Spodní část těla je bílá. Byli pozorováni i albíni. Různé zbarvení srsti je dáno spíše oblastí výskytu daného jedince. V chladnějším podnebí, ve vyšších nadmořských výškách a v jehličnatých lesech převažují jedinci tmavě zbarvení, kdežto v teplejších podnebných podmínkách, nížinách a listnatých lesech převažují rezavě zbarvení jedinci. Tmavě zbarvené veverky mívají hustší srst a tmavě zbarvení jim dává výhodu v hustých jehličnatých lesech, kde se lépe „maskují“ před predátory. Rezavě veverky s méně hustou srstí mají naopak výhodu ve světlejších smíšených a listnatých porostech.

VÝSKYT

Veverka obecná se vyskytuje od Velké Británie, přes celou Evropu a severní Asii až po Japonsko. U nás se veverka vyskytuje na celém území, horní hranice výskytu je dána horní hranicí lesa.

ZPŮSOB ŽIVOTA

Veverka obecná je přizpůsobena životu na stromech, kde si staví i hnízda či obývá opuštěná hnízda dravců, dutiny stromů, případně prázdné ptačí budky. Hnízdo je kulovité, spletené z větviček, vystlané mechem, trávou, listím, lýkem, peřím, zvířecí srstí a podobným materiálem. Veverka obecná si staví hnízda zimní a letní. Zimní bývá zpravidla jedno, letních si buduje několik a ty, podle potřeby, střídá.

Dospělí jedinci žijí samotářským způsobem života a mají většinou stálý domovský okrsek.

Mezi nejvýznamnější predátory veverky obecné patří kuna lesní (*Martes martes*) a kuna skalní (*Martes foina*), z dalších predátorů je to také liška obecná (*Vulpes vulpes*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*). Je také součástí potravy některých dravců – především jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) a krahujce obecného (*Accipiter nisus*) a sov – výra velkého (*Bubo bubo*) a puštíka obecného (*Strix aluco*).

POTRAVA

Potrava veverek je různorodá, závisí především na prostředí ve kterém se pohybuje. Její hlavní potravou jsou semínka ze šišek, dále houby a mladé výhonky stromů, pupeny, různé rostliny a hmyz. Zjara vyplení i ptačí hnízdo (vejce i mláďata), přes léto nepohrdne plody všeho

druhu, na podzim hlavně ořechy, bukvice a jiné plody, ze kterých si pak tvoří zásoby. Zásoby si veverka nejčastěji zahrabává či je schovává do stromových dutin. Tvorba zásob je důležitá pro následná období jejího nedostatku a závisí na ní přežití a úspěšné rozmnožení.

ROZMNOŽOVÁNÍ A DOŽÍVÁNÍ

Mláďata mívá veverka většinou dvakrát do roka, v obdobích únor až duben a květen až srpen. Samice je březí 36 až 42 dní, počet mláďat je obvykle od 3 do 7, váha při narození je asi 10 gramů. Mláďatům se za 31 dní otevírají oči, kojena jsou až 6 týdnů a samostatná jsou ve věku 7 až 8 týdnů. Pohlavně dospívají v příštím roce. Průměrný věk veverky ve volné přírodě je od 3 do 5 let.

OCHRANÁŘSKÝ STATUT

Veverka obecná byla považována do 60. let minulého století za zvěř škodnou a běžně lovena. Podle ochrannářské legislativy je veverka obecná zvláště chráněným živočichem v kategorii ohrožených druhů (Zákon 4. 114/1992 Sb., Vyhláška 395/1992 Sb) a tudíž se nesmí lovit.

V současné době je veverka obecná vedená na mezinárodním Červeném seznamu IUCN jako téměř ohrožený druh (near threatened), u nás je pak podle nejnovějších kritérií řazen do kategorie nevyhodnocený druh.